یادداشت

بررسی رویکرد علمی در کاهش گرایش به اعتیاد نوجوانان بزهکار

بهاره چیت‌ساز*

● نوجوانی دوره‌ای از رشد است که با تغییرات سریع جسمانی، روان‌شناختی، اجتماعی- فرهنگی و شناختی همراه است. از جمله مسائل حائز اهمیت در این دوره، مبحث بلوغ است که دارای ابعاد گوناگون جسمی، جنسی و روانی است. این دوره نیز مانند سایر دوره‌های زندگی دارای اختلال‌های خاص خود است که از نظر شدت تأثیرگذاری و نوع آسیب با یکدیگر متفاوت هستند. یکی از آسیب‌های جدی این دوره، بزهکاری است که با توجه به شدت بالا و ناگواربودن پیامدها و همچنین درمان سخت آن، توجه فراوانی را از سوی متخصصان به خود جلب کرده. یکی از مسائلی که نوجوانان بزهکار با آن دست‌به‌گریبان هستند، گرایش به مواد مخدر و اعتیاد است. برخی از پژوهش‌ها حاکی از آن هستند که بیشترین میزان گرایش به اعتیاد در سنین نوجوانی رخ می‌دهد. تحقیقات اخیر نشان داده است که اختلال در هویت‌یابی، کاهش مسئولیت‌پذیری و در نهایت کاهش عزت‌نفس در نوجوانان، مخصوصا نوجوانان بزهکار، گرایش به اعتیاد را تشدید می‌کند. با توجه به گرایش بالای نوجوانان بزهکار به سمت اعتیاد و تبعات سنگینی که این امر برای این قشر از جامعه و به‌تبع آن برای کل جامعه در پی دارد، باید در برنامه اصلاح و تربیت این گروه از نوجوانان توجه ویژه‌ای به این معضل کرد و به‌دنبال راه‌حلی برای پیشگیری و در وهله بعد کاهش این گرایش به سمت اعتیاد بود. تمرکز روی مسئولیت هسته اصلی و اساسی کار تعلیم و تربیت و روان‌درمانی با نوجوانان و یکی از رویکردهای مشاوره و روان‌درمانی که تأکید فراوانی بر مفاهیمی همچون مسئولیت، واقعیت و امور درست و نادرست در زندگی فرد دارد، رویکرد واقعیت‌درمانی است. واقعیت‌درمانی از جدیدترین نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی است که کاربرد فراوانی در حیطه کار با نوجوانان و جوانان دارد. پژوهش‌ها حاکی از اثربخش‌بودن واقعیت‌درمانی بر حیطه‌هایی همچون کاهش بحران هویت نوجوانان، بهبود کیفیت زندگی، شادکامی و رضایت از زندگی و مسئولیت‌پذیری هستند. واقعیت‌درمانی مبتنی‌بر نظریه انتخاب و کنترل است و علت مشکلات روان‌شناختی را در انتخاب‌های افراد و عدم‌مسئولیت فرد در ارضای نیازهای خود می‌داند؛ در این درمان تلاش می‌شود که افراد از طریق انتخاب‌های بهتر بتوانند نیازهای بنیادین خود را برآورده کنند. در حقیقت هدف اصلی رویکرد واقعیت‌درمانی، کمک به افراد برای آگاهی از نیازهای خود، پایش رفتار و انجام انتخاب‌های مناسب است. گلاسر درباره علل گرایش افراد به اعتیاد معتقد است اشخاصی که هویت شکست دارند ممکن است مستعد تسلیم‌شدن و کسب اعتیاد منفی مثل اعتیاد به مواد مخدر، نیکوتین یا الکل باشند. واقعیت درمانگران معتقدند که این افراد رفتارهای خود را به‌عنوان راهی برای حل‌کردن ناکامی ناشی از رابطه‌ای ناخوشایند انتخاب کرده‌اند. با وجود اینکه برخی از عوامل تشدیدکننده گرایش به سوءمصرف مواد از جمله بحران هویت‌یابی، فقدان مسئولیت‌پذیری، کمبود عزت‌نفس نوجوانان به نظر می‌رسد توجه و استفاده از این رویکرد در گرایش نوجوانان به اعتیاد مؤثر خواهد بود. پیشنهاد می‌شود استفاده از این رویکرد علمی به‌عنوان یک برنامه پیشگیرانه در مراکز مشاوره وابسته به سازمان بهزیستی، کانون‌های اصلاح و تربیت، زندان‌ها به‌منظور کاهش گرایش نوجوانان به اعتیاد نهادینه شود.

*کارشناس حوزه آسیب‌های اجتماعی

بررسی تأثیرات مجازات‌های جایگزین برای زنان در گفت‌وگو با کارشناسان

خطر دستاویز قرارگرفتن زنان برای ارتکاب جرم

شهرزاد همتی

اوایل هفته گذشته بود که معاون امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور از ارائه پیشنهاد مجازات‌های جایگزین برای زنان زندانی، به قوه قضائیه خبر داد. به گفته مولاوردی، در لایحه‌ای که قوه قضائیه در رابطه با ساماندهی و مجازات‌های جایگزین حبس دارد، ما هم نظرات خود را اعلام کرده و دستگاه قضا نیز آنها را پذیرفته است. وی اظهار کرد: جرائم مرتبط با مواد مخدر در این زمینه از اولویت ویژه‌ای برخوردار است و مجازات جایگزین بنا به نظر قوه قضائیه بررسی می‌شود.

مطابق آمار ارائه‌شده از سوی اصغر جهانگیر، رئیس سازمان زندان‌ها، زندانیان زن، سه تا ۴.۵ درصد از زندانیان کشور را تشکیل می‌دهند که هرچند نسبت به کل جهان نسبت به میزان زنان زندانی، در وضعیت مطلوبی به سر می‌بریم، اما بیشتر این زنان زندانی جزء آسیب‌دیدگان اجتماعی هستند و حضور آنها در زندان باعث ضربات جبران‌ناپذیری به فرزندان آنها می‌شود. به گفته اصغر جهانگیر، ۶۵ درصد زنان زندانی، فاقد سابقه کیفری هستند و متأسفانه هیچ نهادی، متولی رسیدگی به فرزندان زندانیان نیست.

درباره مجازات جایگزین حبس

براساس ماده ۶۶ قانون مجازات اسلامی «مرتکبان جرائم عمدی که حداکثر مجازات قانونی آنها ۹۱ روز تا شش ماه حبس است، به جای حبس به مجازات جایگزین حبس محکوم می‌شوند». البته استفاده از این مقررات برای مجرمان و محکومانی است که سابقه کیفری نداشته‌اند یا از سابقه کیفری آنها بیشتر از پنج سال نگذشته باشد.

دکتر بهمن کشاورز، وکیل پایه‌یک دادگستری در گفت‌وگو با «شرق» درباره مجازات جایگزین حبس اظهار کرد: «در قانون مجازات اسلامی، مصوب سال ۱۳۹۲، قسمتی به مجازات‌های جایگزین حبس اختصاص داده شده است. منظور از این مجازات‌ها تدابیری است که در موارد خاص و به شرط وجود شرایط خاص در مرتکب جرم و البته در موارد خاص به جای مجازات حبس، اعمال می‌شود. تا چندی پیش، آیین‌نامه اجرائی این مواد تنظیم نشده بود که خوشبختانه این مهم انجام شد و درحال‌حاضر این مجازات‌ها قابل اجرا و اعمال هستند. از آن جمله است، الزام مرتکب به عرضه خدمات عمومی، الزام او به گذراندن دوره‌های خاص و پرداخت جزای نقدی به جای تحمل حبس». وی افزود: «به طور کلی هدف از اجرای مجازات در وهله اول اصلاح مجرم و در مرحله دوم تنبه و عبرت‌گرفتن مردم و بالاخره تشفی خاطر زیان‌دیده از جرم است. بلافاصله پس از تسبیب و لازم‌الاجراشدن این قانون تا مدتی، برخی از دادگاه‌ها رضایت شاکی را شرط اعمال مجازات جایگزین تلقی می‌کردند. به این دلیل در برخی موارد دست دادگاه در تعیین این‌گونه مجازات‌ها بسته بود، اما هیأت عمومی دیوان عالی کشور، در رأی وحدت رویه‌ای که چند ماه پیش صادر کرد، این مانع را از میان برداشت و درحال‌حاضر در صورت جمع‌بودن سایر شرایط قانونی، دادگاه می‌تواند حتی بدون رضایت شاکی، مجازات‌های جایگزین را اعمال کند». وی با اظهار بی‌اطلاعی از لایحه تنظیم‌شده در ارتباط با مجازات جایگزین حبس برای زنان، افزود: «اما درباره مجازات‌های جایگزین خانم‌ها، بنده هنوز اطلاعی ندارم و نمی‌دانم آن مجازات‌ها به طور خاص چگونه قرار است درباره خانم‌ها اعمال شود؛ زیرا در قانون مجازات اسلامی، عامل جنسیت موردنظر نبوده و مجازات‌ها به طور یکسان درباره زنان و مردان قابل اعمال است. جز در موارد کاملا استثنایی، مانند عدم امکان اجرای حدود نسبت به زنان باردار. اما درهرحال، اگر تدابیری اندیشیده شود که اعمال مجازات‌های جایگزین را درباره خانم‌ها آسان‌تر کند، بدیهی است که این موضوع مثبت ارزیابی خواهد شد؛ بنابراین برای اظهارنظر دقیق و کامل در این زمینه باید منتظر شد و متن لایحه پیشنهادی را مطالعه کرد».

«زندان باید به منزله دانشگاه باشد»؛ این اظهارنظر از طرف امام خمینی(ره) بیان شده است. به طور کلی زندان زمانی می‌تواند برای کم‌کردن میزان بزهکاری مؤثر واقع شود که جنبه تأدیبی خود را حفظ کند؛ اما به گفته بیشتر زندانیان و مسئولان زندان، به دلیل آنکه درحال‌حاضر ظرفیت زندان‌های کشور ۸۵ هزار نفر است، ولی بیش از ۲۲۰ هزار نفر در زندان‌ها محبوس هستند که این تعداد نزدیک سه برابر ظرفیت استاندارد است، نمی‌توان انتظار داشت زندان‌ها بتوانند همچون کلاس درس به تربیت زندانیانی بپردازند که خاستگاه اجتماعی اکثریت آنها از طبقات محروم یا کسانی است که حداقل یکی از اعضای خانواده آنها تجربه زندان داشته و آسیب‌دیده اجتماعی تلقی می‌شود.

در صورت تصویب قانون مجازات جایگزین حبس از زنان به عنوان ابزار ارتکاب جرم استفاده می‌کنند؛ یعنی ممکن است کم‌کم متوجه شویم زنان دستاویزی برای ارتکاب جرم شده‌اند. این خطر وجود دارد که تصویب چنین قانونی زنان را به ورطه ارتکاب جرم بکشاند، مردانی که در باندها و گروه‌های تبهکارانه هستند، در صورت تصویب چنین قانونی از زنان به عنوان ابزار ارتکاب جرم استفاده می‌کنند

زنان، ابزاری برای ارتکاب جرم

حماداوودی، رئیس کانون وکلای استان البرز نیز درباره مجازات جایگزین حبس برای زنان و قرارگیری آن در قانون به «شرق» می‌گوید: «مجازات‌های جایگزین همان‌طور که در قانون مجازات اسلامی نیز به آن اشاره شده است، جزای نقدی، کار عام‌المنفعه، حبس خانگی، دستبند الکترونیک و... را شامل می‌شود». وی افزود: «اما درباره زنان باید به نکته‌ای توجه کنیم و آن این است که رویه قضائی کشور ما همیشه در مجازات‌کردن خانم‌ها نسبت به یک مرد در شرایط مشابه انعطاف بیشتری را نشان داده است و از ملایمت بیشتری برخوردار بوده است؛ مثلا اگر در یک شرایط مشابه زن و مردی مرتکب یک جرم شده بودند، شاید به زن نصف مرد مجازات داده باشند. اما در بررسی این مسئله که بخواهند مجازات جایگزین حبس را برای زنان در نظر بگیرند و قانونی شود، باید این نکته را در نظر گرفت که درعین‌حال که می‌تواند آثار مثبتی داشته باشد و باعث می‌شود زن در منزل و بالای سر فرزندانش، دوره مجازات خود را بگذراند، اما ممکن است تبعات فاسدی را نیز به همراه داشته باشد؛ مثل اینکه مردانی که در باندها و گروه‌های تبهکارانه هستند، در صورت تصویب چنین قانونی از زنان به عنوان ابزار ارتکاب جرم استفاده می‌کنند؛ یعنی ممکن است کم‌کم متوجه شویم زنان دستاویزی برای ارتکاب جرم شده‌اند. این خطر وجود دارد که تصویب چنین قانونی زنان را به ورطه ارتکاب جرم بکشاند». رئیس کانون وکلای استان البرز در ادامه با اشاره به اینکه بعید است این قانون به صورت مطلق اجرا شود، خاطرنشان کرد: «مگر اینکه در مواردی که زنان استحقاق تخفیف داشته باشند، بشود مطابق قانون مجازات اسلامی، برای رهاکردن آنها از زندان از مجازات‌های جایگزین استفاده کرد. حالا درباره زنان می‌شود با انعطاف بیشتری برخورد کرد، اما اینکه برای خانم‌ها به‌جای مجازات حبس از مجازات جایگزین استفاده کنند، این خطر را خواهد داشت که زنان ابزار ارتکاب جرم شوند».

«مخاطب گرامی! این تماس از زندان شهرری و توسط زندانی است». این جمله که از زبان اپراتور زندان بیرون می‌آید، به معنای برقراری تماس از زندان زنان قرچک است. شیما روزی سه، چهاربار تماس می‌گیرد. هربار صدای همهمه هم‌بندهایش شنیده می‌شود. از او که درباره وضعیت زندان سؤال می‌کنیم، می‌گوید: «وقتی فیلم‌سازها برای فیلم‌برداری اینجا آمدند، اصلا باورشان نمی‌شد که زندان باشد. شبیه خوابگاه‌های دانشجویی است. بالاخره ما هم زن هستیم و دلمان می‌خواهد اطرافمان تمیز باشد». شیما ۳۴ ساله است و یک فرزند دارد. همسرش به جرم حمل موادمخدر دارد روزهای حبس ابد را می‌گذراند و شیما به دلیل کیف‌قاپی باید دو سال را در زندان بگذراند. شیما می‌گوید: «می‌دانم مادرشوهرم دیگر نمی‌تواند دخترم را نگه دارد. دختر شیرین‌زبان چهارساله‌ام را می‌خواهد به بهزیستی بفرستد. می‌گوید بیا و بالای سر بچه‌ات باش. راست هم می‌گوید، پیرزن ۸۵ ساله که نمی‌تواند از دخترم نگهداری کند، اما اگر خانه بودم، حداقل خودم بالای سرش بودم، ولی هرروز باید هول و ولای دخترم را داشته باشم که از دستم می‌رود. می‌دانم آخر هم سهم بهزیستی است...».

محمد کاظمی نایب‌رئیس اول کمیسیون قضائی مجلس شورای اسلامی، نیز درباره قراردادن مجازات جایگزین حبس برای زنان می‌گوید: «من جزئیات بحث مطرح‌شده از سوی خانم مولاوردی را نمی‌دانم، اما زنان به‌لحاظ وضعیت خاصی که دارند می‌توانند از تخفیفات قانونی در مجازات استفاده کنند، دادگاه‌ها هم همین حالا با توجه به قانون مجازات اسلامی، محکومیت‌های زنان را تخفیف، تعلیق و... می‌کنند». وی افزود: «ما در قانون مجازات اسلامی داریم که اگر متهم سابقه کیفری نداشت، دادگاه تخفیف را اعمال کند. من این لایحه را خیلی مؤثر نمی‌دانم، به‌هرحال مجازات در اختیار دادگاه است، ضمن آنکه ما نمی‌توانیم بین مجازات برای زنان و مردان تفاوت قائل شویم. این تبعیض است و ما باید قانون یکسانی را نسبت به همه متهمان اعمال کنیم».

مجازات‌های جایگزین از سوی مقنن به‌عنوان یکی از جهات مخففه مجازات، تحت فصل نهم از ماده ۶۴ تا ۸۸ قانون مجازات اسلامی، به‌طور مفصل در نظر گرفته شده است که متهم یا مجرم می‌تواند تحت شرایط مقرر در مواد این فصل از آن بهره‌مند شود و به‌اصطلاح جزء کیفیات مخففه جرم است. مقنن در بعضی موارد؛ مثلا در موردی که مجازات تعزیری آن تا سه ماه یا شش ماه است یا اشخاصی که در سنین نوجوانی هستند یا اشخاصی که سابقه کیفری ندارند یا افراد متشخص جامعه هستند؛ مانند تحصیل‌کردگان یا نخبگان که برخی جرایم را به‌صورت اتفاقی انجام می‌دهند، چنین تخفیف‌هایی را در نظر گرفته است.

نگاه

میراث مستند ایران پیام‌آور صلح و امید

فرهاد نظری*

● روزگار پُرتنش و پُرآشوبی است. امروز مردم جهان بیش از هر وقت دیگری، نیازمند صلح و دوستی، اعتدال و امید و پرهیز از افراطی‌گری و تندروی هستند. در این اوضاع و احوال، به‌راستی چه کسی بهتر از شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی - که رحمت خدا بر او باد- می‌تواند با کلام سِحرانگیزش پیام صلح و دوستی و امید را به جهانیان عرضه کند و جهانیان آن را به گوش جان بنیوشند؟ سال گذشته در چنین ایامی بود که سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (UNESCO) کلیات سعدی را به عنوان میراث فکری بشریت در فهرست حافظه جهانی (Memory of the World) به ثبت رساند. به‌راستی جهانِ بدون سعدی و همانندان او، جهان زیبایی نیست. سعدی پیام‌آور صلح و امید است و چه نیکوست که فهرست حافظه بشری با آثاری از سعدی، فردوسی، نظامی و ابوریحان آراسته و معتبر می‌شود. فقط کلام و آثار سعدی نیست که موجب آبرو و اعتبار حافظه بشری شده است. وقتی شاهنامه بایسنقری در حافظه جهانی قرار گرفت، در حق شاهنامه گفتند: کتابی که با ستایش خِرَد آغاز شده باشد فقط متعلق به ایرانیان نیست، بلکه به بشریت تعلق دارد.

خرد بهتر از هرچه ایزد بداد
ستایش خرد را به از راه داد
خرد رهنمای و خرد دلگشای
خرد دست گیرد به هر دو سرای

شاید مفاخر و اندیشمندان هیچ کشوری به اندازه اندیشمندان ایرانی در ستایش خرد، صلح و دوستی، عشق و امید، آثاری گران‌بها از خود به جای نگذاشته باشند. آثاری که اندیشه بشریت را متأثر کرده و در همه زمان‌ها و مکان‌ها مایه مباهات و ترقی افکار انسان‌دوستانه بوده است. ایران‌زمین در عرصه علوم و فنون بزرگانی مانند رازی، ابوریحان، ابن‌سینا، خوارزمی، فارابی، خواجه نصیر، بیرجندی و کاشانی به جهان عرضه کرده است. مورخان علم گفته‌اند اگر بنا باشد تاریخ جهان را براساس خدمات دانشمندان نخبه و زبده هر عصری دوره‌بندی کنیم، باید سده پنجم قمری/ یازدهم میلادی را بحق قرن ابوریحان بنامیم. مایه بخت‌یاری است که جمهوری اسلامی ایران اثر ارزشمند این دانشمند گران‌سنگ را به یونسکو پیشنهاد کرده و در فهرست حافظه جهانی به ثبت رسانده است؛ مقصود کتاب التفهیم است. در زمینه میراث دیداری و شنیداری، امروز سینمای ایران یکی از درخشان‌ترین سینماهاست و عکاسان ایرانی جزء برترین عکاسان جهان هستند. ریشه این موفقیت در پیشگامی ایران در این حوزه‌هاست. ایران در زمره نخستین کشورهای جهان است که عکاسی و سینما در آن پا گرفت. آلبوم‌خانه کاخ گلستان که جزء غنی‌ترین و قدیمی‌ترین آرشیوهای عکس دنیا است گواه سخن بنده است. کنفرانس عمومی در سال ۲۰۰۵ تصمیم گرفت به سبب اهمیت میراث دیداری و شنیداری و خطرپذیربودن آن، روز ۲۷ اکتبر را به این موضوع اختصاص دهد؛ چنان‌که در بیانیه یونسکو مندرج است ما بیش از ۱۰ تا ۱۵ سال بیشتر فرصت نداریم میراث دیداری و شنیداری را از معرض نابودی نجات دهیم. پیشنهاد می‌کنم کارگروه ویژه‌ای ذیل یونسکو شکل بگیرد و راهکاری برای نجات میراث دیداری و شنیداری کشورهایی که گرفتار جنگ و تروریسم هستند و میراث‌شان در معرض زوال، غارت و نابودی است، چاره کند.

*مدیرکل دفتر ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی

جدول ۲۶۹۹ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- شیوه و روش- حالی‌شدن- طراحی اولیه ۲- شیطان- سرمربی تیم فوتبال لیورپول ۳- چوبه دستی بزرگ- مشقت- دوستی ۴- کامل و بدون نقص بودن- ته چک- سوره نودویکم قرآن ۵- قلم انگلیسی- هادی الکتریسیته- جیره مقرر ۶- دختران عرب- از عتبات عالیات عراق- هشتمین ماه سریانی ۷- بدون خطر- بعد از دماوند مرتفع‌ترین قله ایران است- هوای گرم مرطوب ۸- ماه تابستانی- نوعی آچار سرکج- از نام‌های خداوند ۹- زمین کشاورزی بی‌مصرف‌مانده- کارش خریدوفروش گوسفند است- کتاب‌های عربی ۱۰- رخساره- شبکه استانی سیمای لرستان- ارزیابی ذهنی ۱۱- اهل جهنم- پایتخت کانادا- دورنمای عمر ۱۲- آسان- دستگاهی برای پخش صدا- فرآورده‌های شیری ۱۳- اسب چاپار- نفت دریای شمال- از سنگ‌های قیمتی ۱۴- فضانورد آمریکایی که برای اولین‌بار به کره ماه گام نهاد- افسرده و غمگین ۱۵- خوشی و خرمی- از نرم‌افزارهای پیام‌رسان تلفن همراه- پول خرد هندوستان.

عمودی:

۱- بوسه- فرستاده خدا- سرنیزه ۲- لقب رستم دستان- رفت‌وآمد داشتن- گل سرخ ۳- نمایش غم‌انگیز و خنده‌دار از رویدادهای زندگی - اسیر و زندانی- طعام عروسی ۴- هم‌زمان- رودخانه ارس- از افعال ربطی ۵- سنگریزه- یاری‌کننده- بزرگواری ۶- شهری در ایالت واشنگتن- پیت- برهنه ۷- جاری‌شدن مایع- پناهگاه- مایه دردسر ۸- خاموش‌کننده شمع- حرکتی در ژیمناستیک- فام ۹- شهرستانی در استان آذربایجان شرقی- لوله باریک در ساقه گیاه- ضربه‌ای با انگشت ۱۰- مگابایت- از هفت قلم آرایش قدیم- توبه‌کردن ۱۱- شهری در مازندران- از گازهای تشکیل‌دهنده هوا- مضمون داستان ۱۲- خوردن- چکاندنی در تفنگ- مشاور ۱۳- ازهم‌پاشیدن- لفافه- آخرین حرف الفبای یونانی ۱۴- تکرار یک حرف- از دلایل افزایش جمعیت در یک شهر- زدودن ۱۵- افسرده- صحرا- بسیار شکمو.

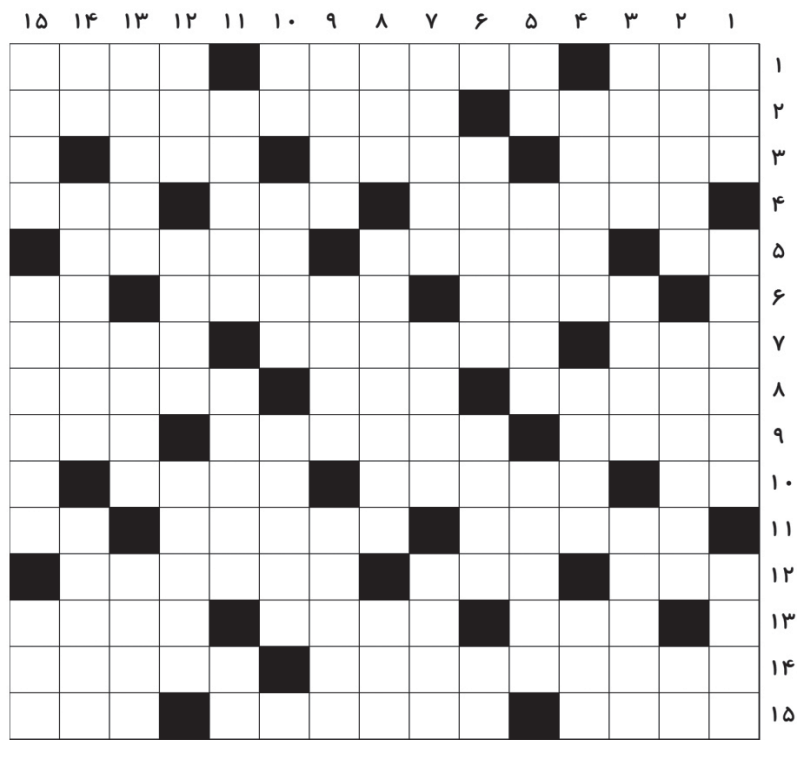

حل سودوکو سخت

۶	۵	۴	۷	۸	۱	۹	۳	۲
۷	۸	۳	۲	۹	۵	۱	۴	۶
۲	۱	۹	۴	۶	۳	۷	۸	۵
۵	۹	۱	۶	۴	۸	۳	۲	۷
۴	۷	۸	۳	۲	۹	۵	۶	۱
۳	۲	۶	۵	۱	۷	۸	۹	۴
۱	۴	۷	۸	۳	۶	۲	۵	۹
۹	۳	۲	۱	۵	۴	۶	۷	۸
۸	۶	۵	۹	۷	۲	۴	۱	۳

حل سودوکو ۱۶۹۵

۳	۱	۸	۷	۵	۲	۶	۴	۹
۷	۲	۴	۸	۶	۹	۳	۱	۵
۶	۵	۹	۱	۴	۳	۸	۷	۲
۱	۹	۶	۳	۸	۵	۴	۲	۷
۴	۳	۲	۹	۷	۱	۵	۶	۸
۵	۸	۷	۴	۲	۶	۹	۳	۱
۹	۴	۳	۵	۱	۷	۲	۸	۶
۸	۶	۱	۲	۹	۴	۷	۵	۳
۲	۷	۵	۶	۳	۸	۱	۹	۴

جدول ۲۶۹۸

سودوکو سخت ۱۶۹۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۷	۸			۵			
۹			۴	۲			۵	
۲		۱			۹	۳		
		۶		۵		۴		
	۱		۳				۶	
		۷		۶	۲	۹		
	۳				۸			
۱	۸						۳	۲
۶				۷		۱		

سودوکو ۱۶۹۶

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۴		۳	۶	۸	۷		
۳		۸				۲		۵
۱			۵	۷				
۲				۴		۵	۹	
۷			۸			۳	۴	
			۹				۲	۱
۹	۳		۷	۸	۴		۵	
۴			۱		۶	۹		
۸	۶		۲	۹	۳			۴